

WINDT SZANDRA\*

# „AZ ÜGYÉSZNEK IS SZEMFÜLESNEK KELL LENNIE”

BESZÁMOLÓ KÉT EMBERKERESKEDELEMMEL  
FOGLALKOZÓ OKRI-S RENDEZVÉNYRŐL

## BEVEZETÉS

Az emberkereskedelem elleni hazai fellépés 2019 óta komoly fejlődésen ment keresztül, ez az esetek számának emelkedésében is tetten érhető, és számos egymástól független, ám mégis egymást erősítő folyamat eredménye.<sup>1</sup>

Egyik fontos lépés volt, hogy 2019-ben, az ORFK Bűnügyi Osztályán, valamint az összes megyei és budapesti rendőr-főkapitányságon is emberkereskedelem elleni szakvonalvezetőt neveztek ki. Az országos szakvonalvezető felel a szakmai munkáért, a területi szakvonalvezetők képzéséért, az egységes gyakorlat kialakításáért. A területi, de különösen az országos szakvonalvezetők szakmai tudása, motiváltsága és elköteleződése az adott szakterület eredményességére (is) hatással van. Ez a rendszer a rendőri munka egységesítéséhez járult hozzá.

2023. január elsején megalakult az emberkereskedelemre specializált ügyészi hálózat, amely éppen az említett szakvonalvezetői munkához hasonló célokat tűzött ki maga elé, és az emberkereskedelem komplexitásának megfelelően igyekszik az ügyészi munkát segíteni.

## A RENDEZVÉNYEKRŐL

Az Országos Kriminológiai Intézetben (OKRI) az elmúlt években több kutatás is foglalkozott az emberkereskedelem jelenségével, amelyet egy újabb aspektusból folytattunk: a pandémia hatását és a jogalkalmazói attitűdök változását helyeztük a középpontba, kifejezetten az emberkereskedelem és kényszerszermunka szempontjából.

---

\* WINDT Szandra PhD, tudományos főmunkatárs, főtanácsos, Országos Kriminológiai Intézet. A kerekasztal-beszélgetések és a beszámoló a Bolyai János Kutatás Ösztöndíj támogatásával jött létre.

<sup>1</sup> Erről lásd bővebben a Belügyi Szemle emberkereskedelemmel kapcsolatos, 2022/2. különszámát, <https://belugyiszemle.hu/hu/node/2772>

Az elmúlt években mind a rendőrség, mind az ügyészség emberkereskedelemmel kapcsolatos belső képzéseinek szerepet kapott ezen OKRI-s kutatások eredményeinek ismertetése<sup>2</sup> is, ennek köszönhetően az alább bemutatott két rendezvényen ismerős arcokkal találkozhattunk.

Az OKRI-ban 2023 első félévében két kerekasztal-beszélgetést szerveztünk: egyet ügyészek, egyet rendőrök részvételével. Összesen 50 fő vett részt a két rendezvényen a két hivatásrendből, az ország összes vármegyéjéből.

2023. május 23-án a vármegyei főügyészségek és fellebbviteli főügyészségek azon kollégáival beszélgettünk, akik az emberkereskedelmes ügyekre rálátással bírnak, vagy a már említett hálózat kijelölt tagjai.

Ezt követte 2023. június 27-én a rendőrség emberkereskedelem szakvonalvezetőivel folytatott ugyanilyen szakmai beszélgetés. A témák ugyanazok voltak, de a megközelítés és a válaszok más és más.

## A FELVETETT TÉMÁKRÓL

Már a meghívóban jeleztük, hogy mely témák érintését tervezzük, így a kollégák saját vármegyéjük tapasztalatainak összegzésével érkeztek. Nagy volt az érdeklődés, hogy a többi kolléga milyen kihívásokról, nehézségekről számol be.

Az elmúlt három évben a Covid19-pandémia életünk minden területére rányomta a bélyegét, így az emberkereskedelem elleni küzdelemre és a bűncselekmény módszereire, megvalósítására ugyanúgy. Egyes vármegyei tapasztalatok arra utaltak, hogy a bűncselekmények megvalósításában nem érzékeltek nagy változást, a világjárvány hatását nem tudták meghatározni, bár megjelentek új módszerek – például a lezárások idején a külföldi bordélyokból hazaérkezett prostituáltak pihentetése helyetti dolgoztatásuk, magánlakások mellett külterületi, elhagyatott részeken szervezett magán „bulik”.

Az emberkereskedelem és kényszermunka miatt indult ügyekben az eljárási cselekményekben akadtak nehézségek, kihívások a világjárvány idején (például a maszkviselés során a megértés nehézségei), az eljárások elhúzódása, lelassulása nem egyszer éppen emiatt következett be. A távmeghallgatások elterjedése viszont pozitív hozadéka volt a pandémiának: például így a sértett biztosan nem találkozott a gyanúsítottal.

Mind az ügyészi, mind a rendőri beszélgetésen megerősödött az a korábbi, az OKRI által lefolytatott kutatásokban is már megismert tény, hogy a jogalkalmazók egyik legnagyobb nehézsége a sértettekkel való együttműködés, az ő el-

<sup>2</sup> HUSZÁR Julianna – WINDT Szandra: Szemléletformáló tréning, avagy a rendőr, az ügyész, a bíró és öt emberkereskedelmes ügy. *Ügyészek Lapja*, 2020/1., 57–65.

érhetetlenségük, esetleg változó viselkedésük, vallomásaik, és az elkövető(k)höz kötődésükből fakadó esetleges eljárás-nehezítő, megakadályozó cselekedetük (visszamegy az elkövetőhöz a sértett, ahol videóra vesz egy újabb vallomást stb.).

A proaktivitás a résztvevők szerint nemcsak rendőri, de ügyészi feladat is. A rendőri proaktivitás éppen a szakvonalvezetői tevékenységeknek és a részükre tartott képzéseknek köszönhetően sokat fejlődött, amelyet az ügyészek külön kiemeltek. A proaktivitást erősít(het)i a Be. által biztosított különböző leplezett eszközök mellett az egyezség intézményének alkalmazása is. A leplezett eszközök alkalmazása a korábban említett sértettekkel kapcsolatos nehézségek áthidalásában is segítséget jelenthet.

A rendőrök a proaktivitással kapcsolatban megemlítették, hogy igyekeznek a korábbi képzéseken elhangzottakat a napi munkájuk során is alkalmazni, de nem kerülhető meg az a tény sem, hogy milyen létszámhiány mellett kell végezniük a tevékenységüket. Ez kihívást is jelent az emberkereskedelem elleni küzdelemben: a munkateher nagysága megnehezíti az eljárások mielőbbi, gyors befejeződését, valamint azt, hogy kezdeményezően lépjenek fel új információk alapján. Sajnálatos tényként hangzott el, hogy emiatt kizárólag feljelentésre indulnak ügyek egyes vármegyékben.

Az ügyészi beszélgetésen a rendőrökkel való együttműködésre, míg a rendőrin az ügyészekkel való együttműködésre kérdeztünk rá. Mindkét hivatásrend képviselői kiemelték azokat a közös képzéseket, amelyek során a már meglévő személyes kapcsolatok erősítésére kerülhetett sor, és amely a közös munka javára vált. Emellett mindkét alkalommal elhangzott az is, hogy a személyes konzultáció, az esetek személyes átbeszélése milyen sokat lendít egy-egy eljárás sikerességén.

A fent említett témák mellett egy új jelenségről is szót ejtettünk: azokról a jogellenes cselekményekről, amelyeket az emberkereskedelem áldozataival követtetnek el a kizsákmányolóik. Ez a nemzetközi szakirodalomban is egyre inkább teret kap. Az ezen bűncselekmények és annak nem minősülő jogellenes cselekmények megítélése, az „elkövető” – aki maga áldozat is – cselekvőképességének megállapíthatósága is fontos. Ilyen esetekben a Btk. 19. § (1) bekezdésének alkalmazása, azaz kényszer, fenyegetés hatására történő elkövetés miatti megszüntetések fordultak elő. Ugyanakkor ezen ügyekben számos kérdés merül fel, többek között, hogy az emberkereskedelem áldozata mikor jelezze, hogy ő kényszer, fenyegetés hatására valósította meg a cselekményt. Az ügyészi beszélgetésen a dogmatikai kérdésekre helyeződött a hangsúly. A rendőrök arra hívták fel a figyelmet, hogy egyre gyakoribbak a bolti lopásoknál tetten ért elkövetők ezzel történő védekezése, azaz, hogy ők a kossarat kényszer, fenyegetés hatására pakolták meg.

## ZÁRÓGONDOLATOK

A rendőrség munkájában látható, hogy a jelenlévő bűnügyi szolgálati ághoz tartozók az emberkereskedelmes ügyeket kiemelten kezelik, ez az elmúlt évek statisztikai adatainak emelkedésében is tetten érhető.

Az emberkereskedelem komplex jelenség, az azt átfogni célzó Btk. 192. § tényállás is sok elemből áll, ezekben az ügyekben nehéz a bizonyítás, kihívásokkal teli a rendőri és az ügyészi munka is. Rendkívül fontos a tapasztalatok megosztása és az egységes gyakorlat kialakítása, amely a hálózat és a szakvonalvezetők együttműködésével még inkább megvalósulhat.

Mindkét megbeszélés jó alkalmat teremtett arra, hogy a kollégák megosszák egymással tapasztalataikat, nehézségeiket, gondolataikat, amelyre az elmúlt években éppen a pandémia miatt kevés lehetőség nyílt.

Köszönjük a résztvevőknek az aktív jelenlétet, a jó hangulatot, a tapasztalatok megosztását, és reméljük, hogy lesz folytatás, hiszen a szakmai párbeszédre, a problémák megbeszélésére minden hivatásrendnek szüksége van a jobb feladatellátás érdekében.